

Kinderen zonder papieren: regels en rechten

Netwerk 'Laat ze Teren'
15 november 2018

Overzicht

- **Wie?**
- **Vragen**
  - Recht op onderwijs?
  - Geldt leerplicht voor hen?
  - Recht op diploma?
  - Aanwezigheid melden bij DVZ of politie?
  - Verblijfsrecht via onderwijs?
  - Uitgewezen worden tijdens schooljaar?
  - Opgepakt op school? Aan de schoolpoort?
  - Op schooluitstap?
  - Op stage? Deeltijds leren/werken?
  - Recht op studietoelage?
  - Toegang tot basiseducatie?

Over wie gaat het?

- Kinderen (en hun gezin) van vreemde origine
- Die hier al jaren wonen
- Nu **zonder** (tijdelijke) **verblijfsvergunning**
  - Procedures incl. beroep → negatief
    - Asiel, subsid. bescherming, regularisatie
    - NBMV: duurzame oplossing niet in B & 18 jr.
  - Kwijt na jaren legaal verblijf
    - Fraude, pas na jaren ontdekt
  - Wegens nooit gevraagd / gekregen
    - Illegaal binnengekomen
    - Kinderen in pleeggezin
- **Bevel om grondgebied te verlaten**

Recht op onderwijs?

Ja, recht op onderwijs geldt voor elk kind.

- grondwet artikel 24 § 3

§ 3. Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

- ‘Geen verblijfsvergunning’ ≠ weigeringsgrond

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

Een inschrijving kan niet geweigerd worden op grond van de loutere vaststelling dat het verblijfsstatuut van de kandidaat-leerling of zijn ouders niet in orde is.

Recht op onderwijs?

■ Opmerkingen:

- 11 zonder papieren **niet** als 'vrije leerling' inschrijven (→ geen studiebekrachtiging)
  - *Subsidieerbaar/financierbaar (akkoord uit 1994)*
- Indien geen ID-doc → leerling aanwezig bij inschrijving

Art.37/13 §3

Art.37/20 §6

Art.37/55 §6

'(niet-)aanmeldende scholen' BaO **kunnen AN weigeren als**

- in VP met capaciteit ≤ 100 , aantal AN ≥ 4
- in VP met capaciteit > 100 , aantal AN ≥ 8

Op voorwaarde van (*in afspraak in LOP*)

- **garantie op plaats in andere school**

- Op redelijke afstand
- In overeenstemming met vrije keuze van ouders

Art.37/28 §1

Art.37/64 §1

'aanmeldende scholen' BaO **kunnen AN in overtal** inschrijven

Geldt de Leerplicht voor hen?

■ Leerplichtwet van 29 juni 1983:

algemene
regel

“ § 1 Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van 12 jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van 6 jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij 18 jaar wordt.”

= uitzon-
dering

“Voor de minderjarige van vreemde nationaliteit die immigrereert samen met de personen die de ouderlijke macht uitoefenen, of hem in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, gelden de bepalingen van dit artikel **vanaf de 60ste dag na** die waarop voornoemde personen werden **ingeschreven in het vreemdelingen-, het wacht- of in het bevolkingsregister** van de gemeente van hun verblijfplaats.”

- ***Wat met 11n nooit ingeschreven in register?***
  - > *Vallen terug op de algemene regel (1^e alinea)*
  - > *Leerplicht geldt dus ook voor hen...*

Geldt de leerplicht voor hen?

■ Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Vanaf het moment van inschrijving moeten deze leerlingen, net zoals alle andere leerplichtige leerlingen, regelmatig aanwezig zijn. De directie moet de nodige inspanningen leveren opdat deze kinderen effectief de lessen zouden bijwonen.’

■ Controle?

- Bevoegdheid Vlaamse overheid
- Gebeurt via
  - rijksregister... → ingeschreven? (nvt vr KzP)
  - aanwezigheidsregister op school

■ Leerplichtwet => verplichtingen voor ouders

- Politierechtbank kan ouders straffen, na vervolging door parket...

Hebben ze recht op een diploma?

JA,

- indien voldaan aan overige voorwaarden

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Aan iedere leerling - ongeacht zijn verblijfsstatuut - die op regelmatige wijze de lessen heeft gevolgd en op het einde van de studieperiode geslaagd is, moet een getuig-schrift / diploma afgeleverd worden.’

- Examencommissie Vlaamse Gemeenschap:
ook mogelijk

Moet de school hun aanwezigheid melden bij politie of DVZ?

Neen.

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Er werd eveneens overeengekomen dat directies en leerkrachten de inschrijving van leerlingen zonder wettig verblijfsstatuut **niet moeten aangeven aan de vreemdelingen- of politiediensten** en dat deze diensten ze niet via de scholen zullen opsporen.’

(ingevolge akkoord van 1994 tussen Vlaamse en federale overheid)

Kunnen ze via onderwijs verblijfsrecht krijgen?

Neen,

■ Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Er moet uitdrukkelijk gesteld worden dat inschrijving op een school, het schoollopen of het behalen van een getuigschrift of diploma op geen enkele wijze voor betrokkene zelf, noch voor zijn/haar familie enige garantie kan bieden en **geen rechten creëert m.b.t. de asielprocedure, het verblijfsrecht**, [...]’

■ Wel opschorting van uitwijzing mogelijk tot einde schooljaar, bij wijze van gunst

- Bij eerste bevel om grondgebied te verlaten
- Indien uitgereikt na begin paasvakantie

Kunnen ze uitgewezen worden tijdens het schooljaar?

Ja,

- Behalve als gezin tijdelijke opschorting van uitwijzing kreeg van DVZ.

Dat **kan** enkel bij:

- Gezinnen met schoolgaande kinderen < 18 jr. (niet kleuters)
- Eerste bevel om grondgebied te verlaten,
- Uitgereikt na begin paasvakantie.
- Na aanvraag via fax aan DVZ 02 274 66 11 (mevrouw Eloy, Bureau C),
- Met attest van huidig schoolgaan

Zie [federale omzendbrief 02 januari 2016](#).

Kunnen ze op school opgepakt worden?

Neen,

■ [Federale omzendbrief 02 januari 2016](#)

- Wijzigt eerdere omzendbrief van 29/04/2003
- Concretiseert afspraken tussen Vlaamse en federale overheid uit 1994

■ Oppakken met oog op verwijdering kan

enkel voor of na de onderwijstijd

- *‘omvat tevens stages, uitstappen en voor- en naschoolse opvang’*
- Omvat dus niet: weg naar en van school
- Maar staatssecretaris antwoordde op 31/03/’17 in Kamer (QRVA 54, 322-324):

‘Dit betekent dus onder meer dat aanhouden niet mogelijk is wanneer ze op weg zijn van en naar de school.’

Kan de politie ze opwachten & oppakken aan de schoolpoort?

De federale omzendbrief 'raadt dat af'...

■ Behalve

- bij gevaar van achterlating op school of
- als ouders ze zelf niet meer kunnen ophalen

■ En stelt dan als basisregels

- Discreet optreden (in burger, met legitimatie).
- Schooldirectie inlichten en betrekken met oog op begeleiding van kind.
- Vergezeld van familielid, en als dat niet kan,
- Met een tolk (indien nodig).
- Politie vangt gezin op in plaats die aangepast is aan behoeften van gezinnen met kinderen.

■ DVZ licht school in als leerling niet meer komt t.g.v. repatriëring.

Kunnen ze op schooluitstap naar buitenland?

Neen,

- Om naar buitenland te reizen heeft derdelander nodig:
  - ID (reispaspoort)
  - Belgisch verblijfsdocument dat kort verblijf (< 3 maand) in Schengenzone toelaat / terugkeer naar Schengenzone toelaat
    - = A/B/C/D/F/F+ kaart
    - ≠ 'oranje kaart' niet voldoende (= attest van immatriculatie: voor asielzoekers, aanvragers gezinshereniging, NBMV, ... die nog in procedure zijn, slachtoffer mensenhandel, ...)

Kunnen ze op stage?

Ja,

- KB van 9 juni 1999, art. 2, 19°
  - Voor verplichte stage in kader van studie geldt **vrijstelling van arbeidskaart**
    - wettig verblijf geen voorwaarde
    - geen leeftijdsbeperking
    - werkgever moet geen toelating vragen
- Zie ook: Omzendbrief SO/2002/09 dd. 16/09/2002 (leerlingenstages in het voltijds onderwijs)

En deeltijds leren/werken?

Ja,

- KB van 9 juni 1999, art. 2, 22°
  - **vrijstelling van arbeidskaart**
  - **Voor lln zonder wettig verblijf wel voorwaarden:**
    - Opleiding starten < 18 jr.
    - Vrijstelling tot einde opleiding (zelfde richting)
    - Werkgever moet geen toelating vragen

Hebben ze toegang tot basiseducatie?

Neen,

- Sedert 1 sept. 2011
- OD XXI, art. IV.7, 1° (2011)
  - Voegt 'Belg zijn of **wettig in België verblijven**' toe als inschrijvingsvoorwaarde voor centra basiseducatie – centra volwassenonderwijs
- Bevestigd door arrest GwH 37/2013

Hebben ze recht op een selectieve participatietoelage?

■ = wat nu nog 'schooltoelage' heet

- Vervangt vanaf schooljaar 2019-'20 de schooltoelage
- Decreet van 27 april 2018 (Vlaamse kinderbijslag)

■ Neen, principieel geen recht

- **Art. 24.** Een jaarlijkse selectieve participatietoelage leerling, [...] wordt toegekend aan de leerling die aan al de volgende voorwaarden voldoet:
  - 1° de leerling heeft de Belgische nationaliteit, of [...] **gemachtigd om in het Rijk te verblijven** of er zich te vestigen overeenkomstig de wet [...];
  - 2° de pedagogische voorwaarden, vermeld in [...]
  - 3° de financiële voorwaarden, vermeld in [...]
- De Vlaamse Regering kan **algemene vrijstellingen** van het eerste lid, 1°, bepalen.

■ Idem voor 'kinderopvangtoelage' (art. 51) en 'kleutertoelage' (art. 53)

Hebben ze recht op een selectieve participatietoeslag?

- Besluit Vlaamse Regering van 05/10/2018 tot vaststelling van de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind...

Art. 2, :

- Het recht op gezinsbijslagen van een kind dat de Belgische nationaliteit niet bezit [...] ontstaat vanaf de datum [van] de beslissing tot toekenning van het verblijfsrecht [...].
- In afwijking van het eerste lid [...], voor het kind dat vluchteling is in de zin van de voormelde wet, vanaf de datum van de aanvraag van de vluchtelingenstatus.
- [...]
- **De minister bepaalt wat met de voorwaarde van toegelaten of gemachtigd verblijf gelijkgesteld wordt.**

Roel van het Kinderrechtencommissariaat

■ Klachtenlijn

- Voor ind. klachten schending kinderrechten (<18)
- Medewerker asiel & migr.: Michael Bouchez
- 0800/20 808
- Op vraag/met toestemming van betrokkene(n) nemen wij contact op met advocaat, betrokken diensten, ...

■ Beleidsadvieswerk

- Ind. klachten → structurele beleidsbeïnvloeding
- Kneelpuntennota's, adviezen, jaarverslag
  - soms toelichting in hoorzitting in parlement
- Voor asiel & migr.: i.s.m. DGDE & Fed. Ombudsman
- Medewerker: JeanPierre.Verhaeghe@vlaamsparlement.be

■ Uitgangsprincipes

- Gedifferentieerd beeld en beleid
- Belang van het kind / jongere centraal
- ‘Eenheid van gezin’ als kinderrecht
- Consequenties onderbouwd inschatten

■ Voorstellen

- Recent toegekomen → humaan terugkeerbeleid
  - O.m. versoepeling regeling rond schooljaar uitdoen
- Al langer hier → onderwijstraject afwerken
  - Gedifferentieerd + humaan terugkeerbeleid
- Stevig geworteld → permanent verblijf
- Beschermingsmaatregel → tijdelijk verblijf

- <https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/platformtekst.pdf>